୧୦. ରୋଗ ଓ ପୋକ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦେଶୀ ପଦ୍ଧତି

- ବୁଟ ଫସଲକୁ ଧନିଆ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ଚାଷ କଲେ, ବୁଟ ଫସଲକୁ ଫଳବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ କରିନଥାଏ ।
- ଶୁଖିଲା ନାଗୁଆଁରୀ ପତ୍ର ୧ କେଜି ୧୦୦ କେଜି ଧାନ ସହ ମିଶାଇ ଆବଦ୍ଧ ସ୍ଥାନରେ ରଖିଲେ କୀଟ ସଂକ୍ରମଣ ହୋଇନଥାଏ ।
- ଗୋବର, ୧୦ କି.ଗ୍ରା କୋଚିଲା ମଞ୍ଜି ଗୁଣ୍ଡ ଓ ୨୫ କି.ଗ୍ରା. ପତ୍ରକୁ ଗୋଟିଏ ୧୦ ଫୁଟ X ୩ ଫୁଟ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପିଟ୍‌ରେ ପକାଇ ଭଲକରି ଢାଳି ମାଟି ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ ।

୨ମାସରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୋଇଥିବା ଏହି କମ୍ପୋଷ୍ଟରୁ ମାତ୍ର ୫ଗ୍ରାମ ଗଛ ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଓ ୪୫ଦିନ ପରେ ଆଉଥରେ ଗଛ ମୂଳରେ ଦେଲେ ଏହାର ଗନ୍ଧରେ ବାଇଗଣ ଫଳ ଓ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ ଦମନ ହୋଇଥାଏ ।

- ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ କିଛି ସମୟ ବୁଟ ମଞ୍ଜିକୁ କିରୋସିନିରେ ଗୋଳାଇ ଲଗାଇଲେ ଝାଉଁଳା ରୋଗ ହୋଇନଥାଏ ଓ ଭଲ ଗଜା ହୋଇଥାଏ ।
- ଏକର ପ୍ରତି ୨ କି.ଗ୍ରା. ହଳଦୀ, ୮ କି.ଗ୍ରା. ପାଉଁଶକୁ ୨୦୦ ଲିଟର କାଣିରେ ମିଶାଇ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ଶୋଷକ ପୋକ (ଜଉ ଓ ପତ୍ର ଡିଆଁ ପୋକ) ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଘୁଷୁରୀ ଖତ ୧.୨ କିଗ୍ରା ପ୍ରତି ୨-୩ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଗଦା କରି ରଖିଲେ ବାଇଗଣରେ ଫଳ ଓ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ ହୋଇନଥାଏ ।

- ଲଙ୍କା ସହିତ ଧନିଆ ଓ ରସୁଣର ମିଶ୍ରିତ ଚାଷ କଲେ ଲଙ୍କାର ଝାଉଁଳା ରୋଗ ହୋଇନଥାଏ ।
- ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧ ଲିଟର କିରାସିନିରେ ସାବୁନ ମିଶାଇ ସିଞ୍ଚନ କଲେ, ଧାନର ପତ୍ରପୋଡ଼ା ଓ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ନିରାକରଣ ହୋଇଥାଏ ।
- ୧ଲିଟର ପାଣିରେ ୧୦ ଗ୍ରାମ କଞ୍ଚା ଗୋବର ମିଶାଇ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ଧାନର ଜୀବାଣୁ ଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ଭଲ ହୁଏ ।

ଲୁହା ପାତ୍ରରେ ଗାଇମୂତକୁ ଏକ ସପ୍ତାହ ରଖି ତାହାକୁ ୬ ଗୁଣ ପାଣି ମିଶାଇ ପତ୍ର ସିଞ୍ଚନ କଲେ ପୋକ ରୋଗ କମ୍ ହୁଏ ।

୧ ଲିଟର ପାଣିରେ ୧୦ ଗ୍ରାମ୍ ହିସାବରେ ନାଲି ଲଙ୍କା ଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ ଶୋଷକ ପୋକ ଓ ଜଉପୋକ ଦମନ କରାଯାଏ । ଶସ୍ୟଜାତୀୟ ପଦାର୍ଥକୁ ସାଇତି ରଖିବା ପାଇଁ ଶୁଖିଲା ଲଙ୍କା, ହଳଦୀଖଣ୍ଡ ମିଶାଯାଏ ।

- ୪୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ଧୂଆଁପତ୍ରକୁ ୬ ଲିଟର ପାଣିରେ ଭିଜାଇ ସାମାନ୍ୟ ଗରମ କରି, ଧୂଆଁ ପତ୍ରକୁ ବାହାର କରି ଛାଣିଦିଅନ୍ତୁ । ୧ ଲିଟର ପାଣିରେ ୧୦୦ ଗ୍ରାମ ସାବୁନ୍ ଗୁଣ୍ଡ କରି ମିଶାଇ ଘାଣ୍ଟନ୍ତୁ । ଉକ୍ତ ମିଶ୍ରଣକୁ ୫ରୁ ୬ଗୁଣ ପାଣିରେ ମିଶାଇ ଗଛ ପତ୍ରରେ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ପତ୍ର ଉକୁଣୀ, ଦହିଆ ପୋକ, ସାଁବାଲୁଆ ଇତ୍ୟାଦି ଦାଉରୁ ଫସଲକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଥାଏ ।

- ହେଙ୍ଗୁ ଓ ହଳଦୀ ଗୁଣ୍ଡ ଗଛ ମୂଳରେ ଦେଲେ ବାଇଗଣ ଓ ଟମାଟ ଫସଲରେ ଝାଉଁଳା ରୋଗ କମିଯାଏ ।

- ପଞ୍ଚଗବ୍ୟ ପାଞ୍ଚୋଟି ଗୋ ଜାତ୍ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା : ଗୋମୂତ୍ର, ଗୋବର, ଘିଅ, ଦୁଗ୍ଧ ଓ ଦହି ସହ ଗୁଡ଼, କଦଳୀ, ନଡ଼ିଆ ଓ ଜଳର ସଠିକ୍ ଅନୁପାତର ଏକ ମିଶ୍ରଣ । ପ୍ରଥମେ ଗୋବର ଓ ଘିଅକୁ ଭଲଭାବେ ମିଶାଇ ୩ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ । ଏହା ବସିଯିବା ପରେ ଆଉଥରେ ଘଣ୍ଟା ଯାଇ ୧୫ ଦିନ ଯାଏ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଉକ୍ତ ମିଶ୍ରଣରେ ଅନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ମିଶ୍ରଣକୁ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପଞ୍ଚଗବ୍ୟ ଖୋଲା ମୁହଁଯୁକ୍ତ ମାଟି ପାତ୍ରରେ ସାଇତି ଛାଇରେ ରଖାଯାଏ ।

ପଞ୍ଚଗବ୍ୟକୁ କୀଟନାଶକ ଓ ଅଣୁ ସାର ରୂପେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ସହ ମଞ୍ଜି ବିଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ।

ଅଧିକ ବିବରଣୀ ପାଇଁ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଅନୁଗୋଳ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।

କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ପ୍ରୟୋଗ

ଡ. ସୁମିତା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ
ବୈଜ୍ଞାନିକ (ଗୃହ ବିଜ୍ଞାନ)

ଲେଖିକା
ଶ୍ରୀମତୀ ଇପ୍‌ସୀତା ମିଶ୍ର
ବୈଜ୍ଞାନିକ (ଶସ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ)

ସଂପାଦିକା
ଡ. ବିନୀତା ଶତପଥୀ
ବରିଷ୍ଠ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର
ଅନୁଗୋଳ

କୃଷିକ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରମ୍ପାରିକ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ପ୍ରୟୋଗ

ଆଗକାଳରେ ଲୋକମାନେ ଶହେ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଯାପନ ଶୈଳୀ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ଏବେ ମଣିଷର ଆୟୁଷ କମିଯାଇଛି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଆମ ରାଜ୍ୟର କଳାହାଣ୍ଡି, ଫୁଲବାଣୀ, କେଉଁଝର ଓ କୋରାପୁଟ ଇତ୍ୟାଦି ଆଦିବାସୀ ଅଧିକୃତ ଅଞ୍ଚଳ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଚାଷୀମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ବିଶ୍ୱାସ, ଆର୍ଥିକ ଦୁରାବସ୍ଥା ଓ ଜଳସେଚନର ଅସୁବିଧା ହେତୁ, ସ୍ୱାଧୀନତାର ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକ ଚାଷ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଶୃତ ହେଉଅଛି । ଏଥି ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକର ଚାଷ ପଦ୍ଧତି, ସଂରକ୍ଷଣ, ରୋଗପୋକ ପରିଚାଳନା ଆଜି ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶୀୟ ମାଧ୍ୟମରେ ସଫଳରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ।

ଏକ ସୁସ୍ଥ ଜଳବାୟୁ, ଉତ୍ପାଦନଶୀଳ ସ୍ଥାୟୀ ମୃତ୍ତିକା ଓ ପରିବେଶ ସଂରକ୍ଷଣର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ ଓ କୌଶଳକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଗବେଷଣା କରାଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ପାରମ୍ପରିକ ତଥା ଦୋୀୟ ଜ୍ୟାନ କୌଶଳକୁ କୃଷକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର ଅନୁଗୋଳର ଏହା ଏକ ଅଭିନବ ପ୍ରୟାସ ।

ଅନୁଗୋଳ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରଚଳିତ ପାରମ୍ପରିକ ପଦ୍ଧତି

୧. ଗୋମୂତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିହନ ବିଶୋଧନ

ବିହନ ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ଅନେକ ପଦ୍ଧତି ରହିଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ରୋଗ ଓ ପୋକ ନିରାକରଣ କରାଯାଇପାରେ । ସତେଜ ଗୋମୂତ୍ରରେ ବିହନକୁ ଗୋଳାଇ ଛାଇରେ ଶୁଖାଇ ଲଗାଇଲେ, ରୋଗ ଦୂରହେବ ଏବଂ ବିହନ ଭଲ ଗଜା ହେବା ସହିତ ଉଈ ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷାପାଇଥାଏ ।

୨. ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ମଞ୍ଜିକୁ ସହଜରେ ଗଜା କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ

ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ମଞ୍ଜିର ଉପରିଭାଗ ଟାଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଗଜା ହେବାପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ ଦରକାର ହୁଏ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଖଟାଦହି ବା ଚହ୍ଲାରେ ବତୁରାଇ ରଖିଲେ, ଶୀଘ୍ର ଗଜା ହୋଇଥାଏ । ଅଧିକ ମଞ୍ଜି ଗଜା ହେବା ସହିତ ଗଛର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ଭଲ ହୁଏ ।

୩. ଗଛ ଲଗାଇବାର ସଠିକ୍ ସମୟ

କଥାରେ ଅଛି "ଜ୍ୟେଷ୍ଟେ କଦଳୀ ଆଷାଢ଼େ କିଆ, ପୋତ ନପୋତ ହୁଏ ଠିଆ ।" ଏହାର ଅର୍ଥ ଜୁନ୍ ମାସରେ କଦଳୀ ଏବଂ ଜୁଲାଇ ମାସରେ କିଆ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ଭଲ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ତେଣୁ ଚାଷକ୍ଷେତ୍ରରେ ସମୟର ସଠିକ୍ ଉପଯୋଗ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

୪. ଅଧିକ ଜହ୍ନି ଅମଳ ପାଇଁ ମହୁର ବ୍ୟବହାର

ଜହ୍ନି ଏକ ପର ପରାଗ ସଂଗମ ଫସଲ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହାର ଫଳଧାରଣ, ମହୁମାଛି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂଗମ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ କୀଟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ୧୦ ଲିଟର ପାଣିରେ ୧୦୦ମି.ଲି. ମହୁ ମିଶାଇ ଫସଲରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସିଞ୍ଚନ କଲେ, ମହୁମାଛି ଓ କୀଟପତଙ୍ଗ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି । ଏହା ଫଳରେ ଅଧିକ ପରାଗଣ ହୋଇ ଫଳ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ।

୫. କଦଳୀ ଗଛର ପରିଚାଳନା

ଗାଁ ଗହଳି ଲୋକମାନେ କହନ୍ତି, "ହାତେ ଚାଖଣ୍ଡେ ପୋଲିବ ଗାତ, ପତର ଖଣ୍ଡକେ ନ ଦେବ ହାତ, ଚାଖଣ୍ଡେ ଛାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିବ ଭଣ୍ଡା," ଏହାର ଅର୍ଥ ୨.୫ ଫୁଟ ଗଭୀର ଗାତରେ କଦଳୀ ଗଛ ଲଗାଇବ ଏବଂ କଦଳୀ ପତ୍ର ନ କାଟି ଏହାର ଭଣ୍ଡାକୁ ୮ ଇଞ୍ଚ ଦୂରତା ରଖି ଭାଙ୍ଗିଲେ ଭଲ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ ।

୬. ଆମ୍ବ ବଉଳ ଝଡ଼ିବାର ନିରାକରଣ

- ବାୟୋଗ୍ୟାସ୍ ଘୋଳ ଓ ପାଣିକୁ ୧:୧୦ ଅନୁପାତରେ ଆମ୍ବ ଗଛରେ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ଗଛରୁ ଫଳ ନଝଡ଼ିବା ସହ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ ।
- ଆମ୍ବ ବଉଳ ଆସିବା ସମୟରେ ଗଛରୁ ୧ ଫୁଟ ଦୂରତାରେ ଗାତ ଖୋଳି ୩୦ ଭାଗ ଦହି ସହ ୧ ଭାଗ ଲୁଣ ମିଶାଇ ଢଳାଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୧ଘଣ୍ଟା ପରେ ଦହି ମାଟିରେ ଶୋଷି ହେବା ପରେ ପାଣି ଢଳାଯାଏ । ଏହିପରି ବାରମ୍ବାର କଲେ ଗଛରୁ ଫୁଲ ଝଡ଼ିବା କମିଯାଏ ।

୭. ମୂଷା ଦମନ

ମକା ଗୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପରିମାଣରେ ଚିନି, ସିମେଣ୍ଟ ଗୋଳାଇ ମୂଷା ଗାତ ପାଖରେ ରଖିଲେ, ତାକୁ ଖାଇ ପାଣି ପିଇବା ଫଳରେ ମୂଷା ପାକସ୍ଥଳୀରେ ସିମେଣ୍ଟ ଟାଣ ହୋଇଯାଇ ମୂଷା ମରିଯାଇଥାଏ ।

୮. ଗୋବର ପାଣିରେ ଦେଶୀଆଳୁ ଗଜା କରିବା

ଓଲୁଅ, ଦେଶୀଆଳୁ ଇତ୍ୟାଦି ବିହନ ଖଣ୍ଡକୁ(୧୫୦ ରୁ ୨୦୦ଗ୍ରାମ୍)ସଜ ଗୋବର ରସରେ ଗୋଳାଇ ବାଲିରେ ପୋତିଲେ ଭଲ ଗଜା ୫-୬ ଦିନରେ ବାହାରେ ଓ ଶତକଡ଼ା ୧୦୦ ଭାଗ ଅଙ୍କୁରୋଦ୍‌ଗମ ହୋଇଥାଏ ।

୯. କୀଟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ କରଞ୍ଜ ଓ ନିମ୍ବର ବ୍ୟବହାର

- ୧କେଜି କରଞ୍ଜ ପତ୍ର ଓ ଛେଲିକୁ ୫ ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଇ ଗରମ ପାଣିରେ ଅଧଘଣ୍ଟା ଫୁଟାଇ, ଏହାରୀ ରସକୁ ଛାଣି ସେଥିରେ ୧୫ ଲିଟର ପାଣି ମିଶାଇ ବୁଟ ଫସଲରେ ସ୍ପ୍ରେ କଲେ ସଂବାଳୁଆ ଦମନ ହୋଇଥାଏ ।ଫୁଲ ଓ ବନ୍ଧାକୋବିରେ ପତ୍ରଖିଆ ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ନିମ୍ବପତ୍ରର ରସକୁ ସ୍ପ୍ରେ କଲେ ପୋକମାନେ ଦମନ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

- ନିମ୍ବ ପତ୍ରକୁ ଶୁଖାଇ ତାର ଗୁଣ୍ଡକୁ ମୁଗ ଓ ବିରି ସହ ମିଶାଇ ସଂରକ୍ଷଣ କଲେ ଡାଲି ଜାତୀୟ ଭୃଙ୍ଗ ପୋକ ବହୁମାତ୍ରାରେ କମ୍ ହୁଏ ।

- ୨ କିଗ୍ରା ନିମ୍ବ ମଞ୍ଜିଗୁଣ୍ଡକୁ ପାଣିରେ ରାତିସାରା ବତୁରାଇ ଛଣାଯାଏ । ଏହା ସହ ୧୦ କିଗ୍ରା ସଜ ଗୋବର ଓ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ପାଣି ମିଶାଇ ୧ ଏକର ଜମିରେ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ପନିପରିବାର ଫୁଲଝଡ଼ା ବନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ ।

- ୨୦ ଲିଟର ଗାଇମୂତ, ୫କିଗ୍ରା ନିମ୍ବ ଏବଂ ତୁଳସୀ ପତ୍ର ପନିପରିବା ଚାଷ କ୍ଷେତରେ ଗାତ କରି ରଖିଲେ ରୋଗ ଓ ପୋକ ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିଥାଏ ।